

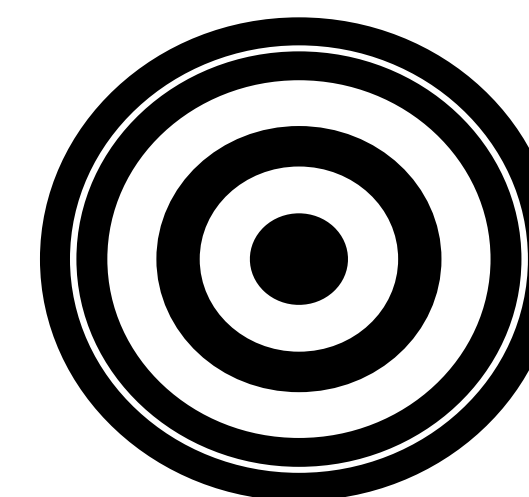
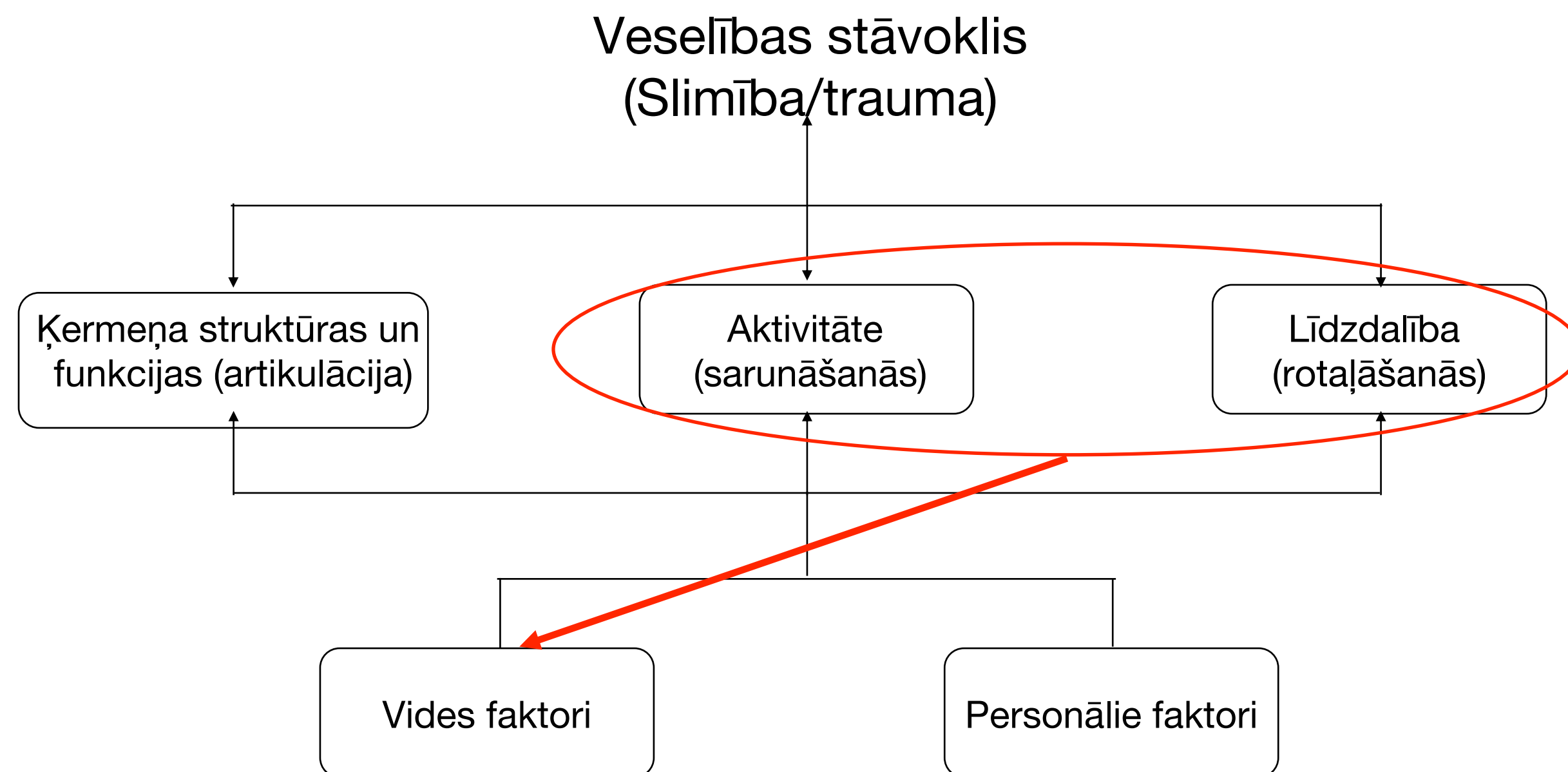
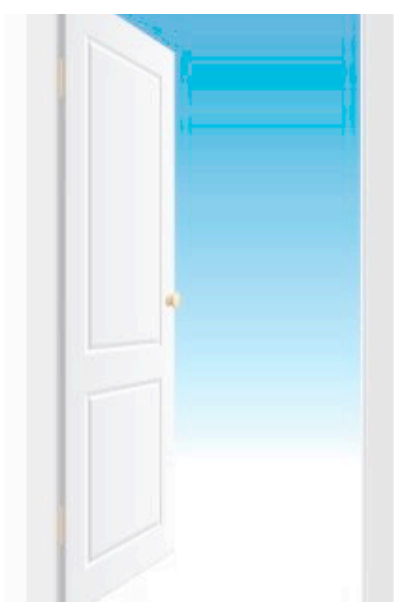
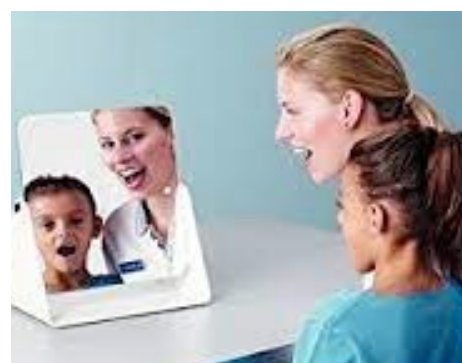
Runas saprotamības konteksta skala - jauns instruments bērna runas novērtēšanā

08. 10. 2021

Latvijas Logopēdu asociācija

Asoc. prof. Baiba Trinīte, Dr. med.

Starptautiskā funkcionēšanas un nespējas novērtēšanas klasifikācija bērniem un jauniešiem, SFK-BJ

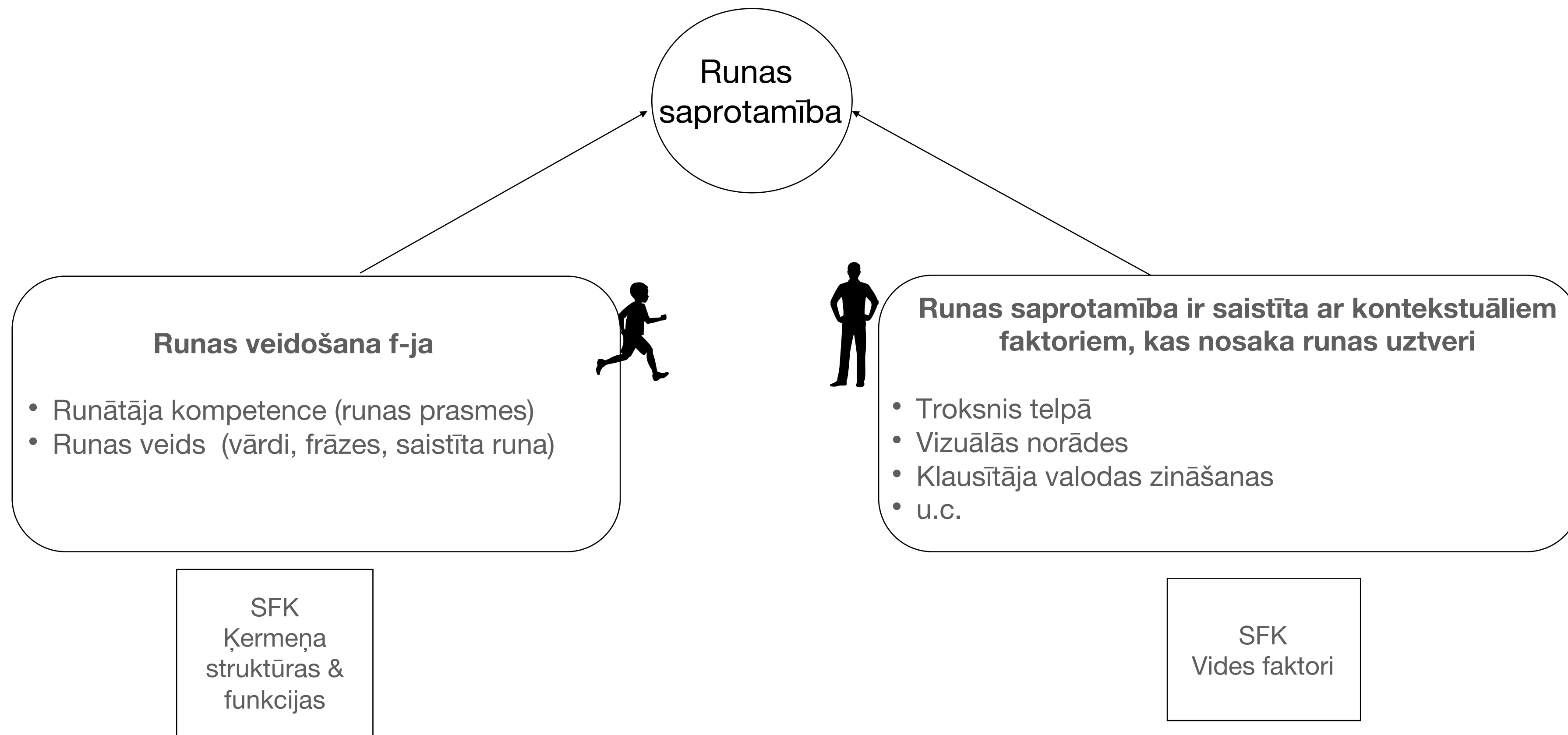
Funkcionāla runas saprotamība
Funkcionāla valoda

**Saprotamība - darbība vai darbības
produkta izteikšana, ko var saprast bez
paskaidrošanas**

tezaurs.lv

Runas saprotamību ietekmējošie faktori

Saprotama runa ir viens no efektīvas komunikācijas priekšnoteikumiem

Ko mēs zinām par runas saprotamību

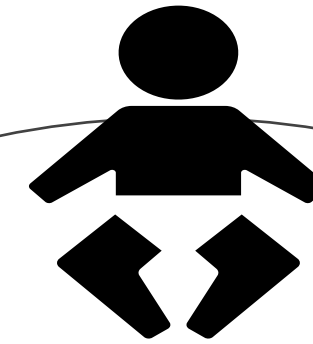
Pierādījumos balstīti apgalvojumi

- Vecāki labāk saprot savu bērnu nekā svešinieki (Baudonck et al., 2009)
- Bērnam ar tipisku attīstību 3 gados 95% saprotami vārdi, 4 gados - 97% (Flipsen, 2006)
- Svešinieki saprot 50% vārdu 2 gadus veca bērna runā, 75% - 3 gadus vecam bērnam (Coplan & Ghason, 1988)
- Zēniem skaņu izrunas traucējumi ir divas reizes biežāk nekā meitenēm (Campbell et al., 2003)
- Jo lielāks traucētas runas stāžs, jo runas saprotamība labāka (Doyle et al., 1989)

Runas saprotamības traucējumi

Bērni & pieaugušie

- Dislālija (polimorfa)
- Dizartrijs
- Šķeltņu runa
- Runas apraksija
- *Dzirdes traucējumi*
- *Alaringeālas balsis*
- *Multilingvāli pieaugušie (L2 skaņu izruna)*

Pseudovārds - vārds, kuram ir nepilnīga skaņu-zilbju struktūra (skaņas un/vai zilbes tiek izlaistas, pārstatītas, aizstātas, pievienotas), taču tas apzīmē kādu priekšmetu, darbību, īpašību vai to grupu.

Runas saprotamības novērtēšanas veidi

Runas saprotamības novērtēšana ir svarīga skaņu izrunas traucējumu diagnostikā

- Speciāli stimula materiālu komplekti
 - Bērna runas paraugu transkribēšana un analīze
 - Anketas
-
- Cik % no visām skaņām izrunā pareizi (CPP)
 - Cik % no visiem līdzskaņiem izrunā pareizi (CCP)
 - Cik % no visiem patskaņiem izrunā pareizi (CVP)

Runas saprotamības konteksta skala:

McLeod S., Harrison, L., & McCormac, J., 2012

- Raksturo runas saprotamību
- Skrīninga instruments
- Saīdzina runas saprotamību saziņā ar dažādiem komunikācijas partneriem vai dažādās valodās
- Saīdzina runas saprotamību no mātes/tēva vai vecāku/skolotāju perspektīvas
- Terapijas rezultātu mērīšanas instruments

Runas saprotamības konteksta skala (Meļņika & Trinīte, 2021)

Intelligibility in the Context Scale, ICS (McLeod, Harrison, & McCormack, 2012)

Bērna vārds: _____

Dzimšanas datums: _____ Vīrietis/sieviete: _____

Valoda(s), kurā(s) runā: _____

Aizpildīšanas datums: _____ Bērna vecums: _____

Persona, kas aizpilda anketu: _____

Saistība ar bērnu: _____

Sekojošie jautājumi ir par to, cik daudz no Jūsu bērna runas saprot citi cilvēki. Lūdzu, atbildot uz jautājumiem, padomājiet par Jūsu bērna runas saprotamību pēdējā mēneša laikā. Apvelciet vienu no cipariem katrā jautājumā.

	Vienmēr	Parasti	Dažreiz	Reti	Nekad
1. Vai Jūs saprotat savu bērnu ¹ ?	5	4	3	2	1
2. Vai Jūsu tuvākie ģimenes locekļi saprot Jūsu bērnu?	5	4	3	2	1
3. Vai Jūsu radnieki saprot Jūsu bērnu?	5	4	3	2	1
4. Vai Jūsu bērna draugi saprot Jūsu bērnu?	5	4	3	2	1
5. Vai paziņas saprot Jūsu bērnu?	5	4	3	2	1
6. Vai Jūsu bērna skolotāji saprot Jūsu bērnu?	5	4	3	2	1
7. Vai svešinieki ² saprot Jūsu bērnu?	5	4	3	2	1
KOPĒJAIS PUNKTU SKAITS =	/35				
VIDĒJAIS KOPĒJO PUNKTU SKAITS =	/5				

¹Šo novērtējumu var pielāgot pieaugušo runai, aizstājot bērnu ar dzīvesbiedru.

²Terminu svešinieki var mainīt uz nepazīstami cilvēki.

Šo Runas saprotamības konteksta skalas versiju drīkst kopēt.

Intelligibility in Context Scale is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/).

Papildu informācija: McLeod, S., Harrison, L. J., & McCormack, J. (2012). The Intelligibility in Context Scale: Validity and reliability of a subjective rating measure. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 55(2), 648-656. <http://jslhr.asha.org/cgi/content/abstract/55/2/648>

Kādos gadījumos?

Skaņu izrunas traucējumi
Cik saprotama ir bērna runa?

Vecums?

Pirmsskolas un skolas vecuma bērni;
Pieaugušie

Kurš aizpilda?

Viens no vecākiem

Cik ilgi?

Piecas minūtes

Kā aprēķina rezultātu?

Visu punktu skaitu izdala ar atbildēto jautājumu skaitu

Robežvērtība (nav validēts latviešu valodā)

4;0 - 5;5 gadus veciem bērniem **4,6**

McLeod, S., Harrison, L. J., & McCormack, J., 2012

3;0 g. v. bērni ar šķeltnēm M = 3.75

Seifert, M., Davies, A., Harding, S., McLeod, S., & Wren, Y., 2021

Runas saprotamības konteksta skala

Slēdziens (paraugs)

Jāņa (4;7) māte aizpildīja Runas saprotamības konteksta skalu (McLeod, Harrison & McCormack, 2012) latviešu un krievu valodā. Skalu veidoja septiņi apgalvojumi, kas 5-punktu skalā novērtēja, kā bērna runu saprot dažādi komunikācijas partneri. Latviešu valodā runas saprotamības vidējais vērtējums bija 3, kas norādīja, ka zēna runu var saprast tikai dažreiz. Krievu valodā vidējais vērtējums bija 2,5, kas norādīja, ka šajā valodā viņu saprot dažreiz vai reti. Viņa runu labāk saprot māte un tuvākie ģimenes locekļi, taču skolotāji, paziņas un bērnam nepazīstami cilvēki viņu saprot sliktāk.

LiepU Runas un balss izpētes laboratorija <http://voice.liepu.lv/>
<https://www.csu.edu.au/research/multilingual-speech/ics>

**11TH ESLA CONGRESS
OF SPEECH AND
LANGUAGE THERAPY**

New frontiers in speech and language therapy:
advancing practice, research and education

26-28 MAY 2022 | SALZBURG-AUSTRIA

Paldies!